

Утвърждавам:

**Иванка Таушанова
Областен управител
на област Кърджали**

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ И
НА ЛИЦАТА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ ОТ
ДРУГИТЕ ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ
В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ**

(2012 - 2020 г.)

м. януари 2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. Въведение.....	стр. 3
II. Актуално състояние на ромската общност.....	стр. 4
<i>Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:</i>	
<i>Жилищни условия.....</i>	<i>стр. 5</i>
<i>Заетост.....</i>	<i>стр. 6</i>
<i>Образование</i>	<i>стр. 7</i>
<i>Здравеопазване</i>	<i>стр. 10</i>
<i>Върховенство на закона и недискриминация.....</i>	<i>стр. 12</i>
<i>Култура и медии.....</i>	<i>стр. 13</i>
III. Визия.....	стр. 13
IV. Стратегическа цел.....	стр. 13
V. Водещи принципи и хоризонтални аспекти при изпълнението.....	стр. 13
<i>Цели на областното планиране.....</i>	<i>стр. 14</i>
VI. Приоритети:	стр. 14
<i>1. Образование.....</i>	<i>стр. 14</i>
<i>2. Здравеопазване.....</i>	<i>стр. 15</i>
<i>3. Жилищни условия.....</i>	<i>стр. 16</i>
<i>4. Заетост.....</i>	<i>стр. 17</i>
<i>5. Върховенство на закона и недискриминация.....</i>	<i>стр. 18</i>
<i>6. Култура и медии.....</i>	<i>стр. 18</i>
VII. Институционална рамка и структури.....	стр. 19
VIII. Заключение.....	стр. 20

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ И НА ЛИЦАТА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ ОТ ДРУГИТЕ ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ (2012 - 2020 г.)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Областна стратегия за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи в област Кърджали (2012-2020), наричана Стратегията, е документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво. Тя е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), приета с Решение на Народното събрание на 01.03.2012 г. Следвайки Националната стратегия и рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името роми като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне.

Стратегията прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, който се прилага в рамките на по-общата стратегия за борба с бедността, и не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Областната стратегия за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи е създадена въз основа на заповед № РД-09-239/28.11.2012 г. на областния управител на област Кърджали в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Кърджали – областна администрация, общински администрации и съвети, институции от държавния и гражданския сектор. В изработването на Стратегията са включени и представители на местната общност.

Настоящият документ се приема за период до 2020 г. включително. Оперативното изпълнение на Областната стратегия на област Кърджали за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи (2012-2020) се осъществява чрез Общинските планове за действие (ОПД), изпълнявани в два периода. Първият период 2012-2014 г., завършва с изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015г.“, актуализиран през 2011 г., като с оглед неговото приключване (2 февруари 2015 г.) е предвиден цялостен анализ на изпълнението за периода.

Вторият период 2014-2020 г. обхваща следващия програмен период на Европейския съюз по Оперативните програми за България с оглед финансова подкрепа чрез използването на инструментите на ЕС. С цел осигуряването на ефективност и устойчивост на мерките се предвижда междинен преглед /актуализация на ОПД през 2017 г.

След 2020 година Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати и евентуалните промени, които биха могли да настъпят в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

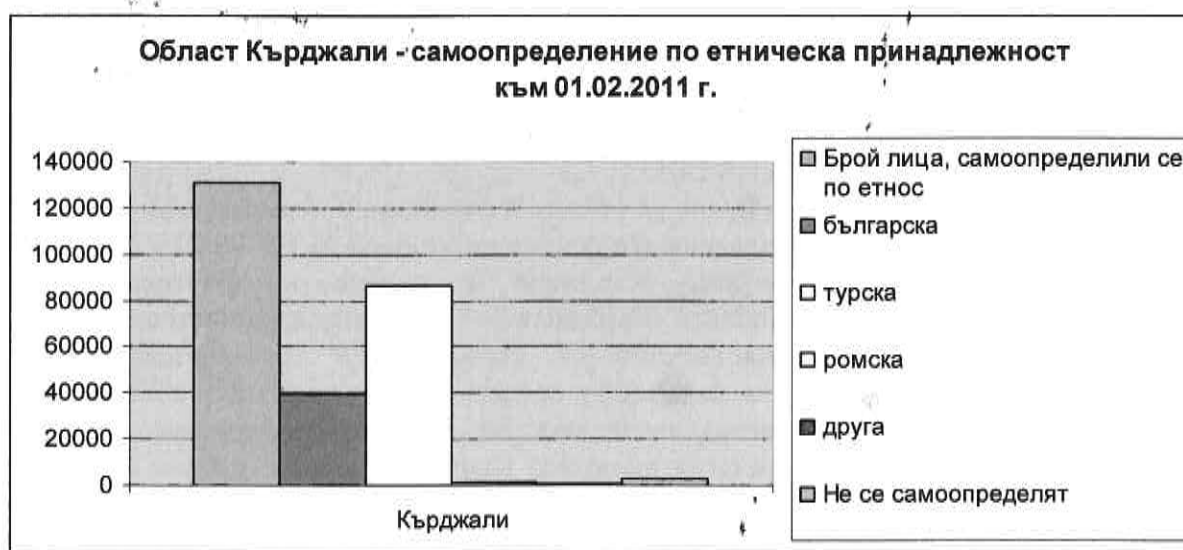
II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ

По данни от Преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г. като роми в област Кърджали са се самоопределили 1296 души или 1.0% от доброволно декларираните етническата си принадлежност. Ромският етнос е трети по численост в областта. Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в община Кърджали. В общините Ардино и

Черноочене няма самоопределили се като роми лица. Лицата от ромската етническа група в област Кърджали са разпределени по общини, както следва:

Област Община	Ромска етническа група
КЪРДЖАЛИ	1296
АРДИНО	-
ДЖЕБЕЛ	3
КИРКОВО	39
КРУМОВГРАД	36
КЪРДЖАЛИ	1013
МОМЧИЛГРАД	205
ЧЕРНООЧЕНЕ	-

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като роми, да се самоопределят като българи, турци или други. Това произтича от правото, което законодателят дава на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава. Лицата от ромска етническа група в област Кърджали са разпределени неравномерно на територията на областта. Най-голям брой тази група има в общините Кърджали (1013) и Момчилград (205). В общините Ардино и Черноочене живеят социално уязвими групи, намиращи се в сходна на ромите ситуация. Във всички общини на територията на областта има социално уязвими групи, които се намират в сходна ситуация с ромите.

Възрастовата структура на ромите в област Кърджали сочи, че в диапазона над 70 години те са едва 12. Най-много са преброените в диапазона 0-9 г. - 309 лица.

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:

ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Немалка част от жилищата в обособените ромски квартали са незаконни. Налице са пренаселеност на жилищата и увеличаване на гъстотата на обитаване, лоши хигиенни условия и здравни рискове за населението. Преобладаващата част от постройките са изградени с подръчни материали, незаконно, в нарушение на устройствените планове, уличната мрежа и комуналната инфраструктура са в лошо състояние. Липсват актуални кадастрални карти за ромските квартали с точна регистрация на имотите. В много населени места няма подробни устройствени планове (ПУП) за ромските квартали.

В община Момчилград в с. Багрянка има такава обособена махала, която е водоснабдена, но е без канализация.

Населените места в община Крумовград с компактно живеещи социално уязвими групи са селата: Звънарка /махала Козино/, Пелин, Подрумче, Орех, Сливарка /махала Бащино/, Вранско /махала Папур/, Бараца, Странджево.

Населените места в община Кирково с компактно живеещи социално уязвими групи са селата: Бенковски /махала Пеевско/, Добромирци, Чорбаджийско, Дюлица /махалите Бял камък и Бор/, Фотиново/ махала Фотиново/.

В град Кърджали компактно живеещи социално уязвими групи са съсредоточени в кв. "Боровец" /около 4000 души/, в района западно от пътя за с. Царевец /от вилна зона районът се е обособил като жилищен/ и в района от двата края на пътя за град Хасково.

ЗАЕТОСТ

Съгласно данните от последното преброяване икономически активното население на област Кърджали възлиза на 60 746 души, като от тях 300 души (0.49%) са икономически активни роми. Общия брой на заетите лица е 49 121 души, от тях заетите роми са 98 души (0.19 %).

НАСЕЛЕНИЕ ПО ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ И ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ КЪМ 1.02.2011 Г.

Област Кърджали	Общо	В т.ч. отговорили	Ромска етническа група
Икономически активни лица	60746	52201	300
Икономически активни - заети	49121	42375	98
Икономически активни - безработни	11625	9826	202

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

Към момента на преброяването безработните общо за областта са били 11 625 души, от тях безработни са били 202 роми (1.74%). Икономически неактивното население е наброявало общо 45 031 души, от тях 501 души (1.11%) са били представители на ромската общност.

Цялостната картина сочи коефициент на безработица сред ромското население на област Кърджали от порядъка на 67.3%.

За периода от 2009г. до 2012г. в бюрата по труда от областта са регистрирани следният брой безработни лица, в т.ч. роми:

Област	Безработни лица, в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми
Кърджали	7370	28	8775	53	8449	71	9180	104

Към 31. 12.2012 г. броят на регистрираните безработни лица, самоопределили се като роми в от област Кърджали е **104** души, като броят им нараства със 33 души спрямо 2011г. От тях 56,7% са жени, 24,0% - младежи до 29г. и 20,2% - над 50г.

Област	Безработни жени, в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми
Кърджали	4801	5	5235	20	5162	38	5311	59

Област	Безработни младежи до 29г., в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми
Кърджали	1077	8	1317	15	1183	24	1340	25

Област	Безработни над 50 г., в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми
Област Кърджали	3512	4	3650	11	3958	14	4169	21

Сегментацията на предлагането на работна сила на областния трудов пазар *по признака образование* се отличава с **трайно доминиращият дял** на безработните лица с **основно и по-ниско образование –5656 души или 62%**. Относителният дял на безработните лица с основно и по-ниско образование е показател за влошаване на качествените характеристики на работната сила в областта. По-ниското ниво на образование, което почти винаги е свързано със слаба или почти липсваща квалификация, предопределя и слабата им конкурентоспособност на пазара на труда и невъзможност да се отговори на изискванията на работодателите.

Област	Безработни с основно и по-ниско образование, в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми	Общо	в т.ч.роми
Област Кърджали	5031	11	5721	25	5458	28	5656	76

Професионалната структура се характеризира с висок относителен дял на регистрираните безработни лица без специалност и професия от всички регистрирани безработни - 68.4%., а на регистрираните безработни лица без специалност и професия, самоопределили се като роми - **78.8%**.

През наблюдавания период от 2009 до 2012г. се увеличава броят на включените в Програми и мерки по заетостта /ПМЗ/ лица, в т.ч. и на включените роми, които през 2009г. са били 3 бр., през 2010 – 5 бр., през 2011 – и през 2012г. – по 9 бр.

Област	Включени в програми и мерки, в т.ч. роми							
	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Кърджали	3632	3	3702	5	3976	9	4232	9

Забележка: Данните за регистрираните безработни лица, в т.ч. роми, са от административната статистика на ДРСЗ и на база на "Заявление-Декларация"-Приложение №1.1. за самоопределяне като представител на етническа група.

Бедността и етнокултурните особености поставят ромските общности в положение на социална изолация. Безработицата в съчетание с ниски доходи създава сериозен риск за част от ромските общности, които са с ниска конкурентноспособност на пазара на труда. Това са неграмотни лица, лица с ниска квалификация, самотни родители с деца, многодетни семейства, продължително безработни, които постепенно изпадат в зависимост от социалните помощи. Не поддържат редовна регистрация в Дирекциите „Бюро по труда“ /ДБТ/, което затруднява включването им в програми за заетост. Тази рискова група се нуждае както от професионално обучение, така и от подкрепа и мотивиране за активно включване на пазара на труда.

Видно е, че се увеличава дялът на подпомаганите от ромски произход. Разпределението им по общини е както следва:

Общо брой лица и /или семейства получаващи месечни социални помощи	2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Ардино	188	0	164	0	118	0
Община Джебел	33	0	49	0	34	0
Община Кирково	127	102	146	117	145	117
Община Крумовград	125	104	154	109	161	111
Община Кърджали	83	17	79	23	43	18
Община Черноочене	38	0	44	0	22	0
Община Момчилград	45	7	34	9	51	8
Област Кърджали	639	230	670	258	574	254

Получаващите месечни социални помощи самотни родители с деца от ромски произход, съставляват над 50% от подпомаганите в областта.

Многодетните семейства, получаващи месечни социални от ромски произход, съставляват усреднено 80% от подпомаганите в областта.

Забележка: Информацията за броя на ромите от дирекциите „Социално подпомагане“ няма претенции да е точна. Броят им е определен, според това как околните ги определят като етнос, а не според самоопределянето им.

ОБРАЗОВАНИЕ

Население на 7 и повече навършени години и степен на завършено образование към 01.02.2011 година

Област	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Деца (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
КЪРДЖАЛИ	142534	14719	46357	50849	16288	8941	5069	311

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

При последното преброяване относителният дял на неграмотните лица (неумението да се чете или пише) в област Кърджали е 5.2%. В областта неграмотните при ромската етническа група са 33.41%. Никога не са посещавали училище 19.60% от ромската етническа група. Със средно образование са 3.55% от самоопределилите се за роми. Най-негативни са данните за образователната структура на населението от ромски етнос, където едва 0.15% са със завършено висше образование.

Учениците от социално уязвимите, компактно живеещи рискови групи живеят в малки селища с капсулирано по своя етнически и религиозен състав население. Обикновено тези деца са от социално слаби семейства, лишени са от родителски грижи и подкрепа. Голяма част от тях не посещават редовно училище или допускат безпричинни отсъствия.

За област Кърджали се наблюдава трайна тенденция за намаляване на броя на учениците през последните години.

Причини:

- *напуснали*

За учебната 2011/2012 година са напуснали училище общо 103 ученици. Сред посочените причини за напускането на трайно непосещаващите училище ученици с най-голям дял са тези по социални и семейни причини.

Напусналите поради голям брой отсъствия са 20 ученици, поради слаб успех са напуснали 4 ученици. Преместените ученици по собствено желание са 212, като са придошли от други училища 162 ученици. Наблюдава се сравнително устойчива тенденция в движението на учениците като следствие от миграционните процеси и търсене на сезонна работа.

➤ *заминали за чужбина*

➤ *натрупани отсъствия*

Забележка: Данните са от РИО Кърджали

Основните фактори, които оказват влияние върху необхващането и отпадането на ученици от училище, са:

- Икономически – финансови проблеми на семейството поради трайна безработица (липса на средства за издръжка на семейството и осигуряване на необходимите за образованието средства: закупуване на учебници и учебни помагала, дрехи, храна, закуски и др.); отглеждане на по-малки деца; труд в полза на семейството; родители, които работят в чужбина;

- Социални – родителска незаинтересованост, липса на контрол от страна на семейството, отрицателно въздействие от страна на средата, лоши битови условия, социална изолация;
- Образователни – слаб успех, голям брой отсъствия от учебни занимания, трудности в усвояването на учебния материал; не добре усвоен български език, липса на интерес към образованието;
- Педагогически – недостатъчна или липса на предучилищна подготовка, ниско ниво на ограмотяване в 1-ви клас, труден учебен материал; традиционна организация и методика на учебния процес, недостатъчна квалификация на учителите за работа в мултиетническа среда и деца билингви, ограничен брой извънкласни дейности;
- Личностни – липса на мотивация за учене, негативно отношение към училището, трудности в общуването с учители и съученици;
- Етнокултурни – образованието не е голяма ценност и не осигурява добро социално и икономическо реализиране, поради дискриминация на пазара на труда, недостатъчна мотивираност на родителите децата да ходят на училище, ранните бракове, липса на стереотипи за утвърдени в обществото образовани личности от собствената етническа група;
- Материална база – липса на оборудване за учебни кабинети, салони за физическо възпитание, необорудвани училищни дворове.

Допълнителни възможности се създават с определянето на 52 средищни училища в област Кърджали и обхващането на учениците в целодневната организация.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

На територията на област Кърджали функционират 6 болници за активно лечение, регистрирани са 52 индивидуални практики и 3 групови практики за оказване на първична извънболнична медицинска помощ, 110 индивидуални и 4 групови практики по първична извънболнична дентална помощ.

Основните фактори за лош здравен статус при ромите са бедност, лоши жилищни и хигиенни условия, по-ниска здравна култура и нездравословен начин на живот.

Проблем, както за страната, така и за област Кърджали остават високите равнища на смъртност (обща, преждевременна), по-ниската средна, продължителност на живота и емиграцията. Нараства заболяемостта от злокачествени новообразовани.

Голям процент от лицата от социално уязвими групи са здравно неосигурени или с прекъснати здравно-осигурителни права, което ги лишава от достъп до публични медицински услуги.

Най-честите заболявания при ромите са хипертонията и сърдечно-съдовите заболявания, острите катарии на горните дихателни пътища, белодробните заболявания, бронхиалната астма /около половината от болните са деца/, захарният диабет, гинекологични заболявания. При ромите се наблюдава и ранна инвалидизация.

Изключително сериозен проблем в ромските махали са инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

Нерационалното хранене и приемането на много сладки храни, както и недостатъчната хигиена на устата са причина още в ранна детска възраст да се появят здравни проблеми със зъбите.

Бременните жени от ромски произход се картотекират непосредствено преди раждане, не посещават редовно женска консултация и попадат в рискови групи бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по сребрена /роднинска/ линия, което предполага раждането на деца с увреждания.

В Регионална здравноосигурителна каса - Кърджали /РЗОК/ към 30.11.2012 г. има регистрирани 866 бременни жени, а от началото на годината (включително родилите) - са 1586.

По данни на Отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ за периода – 2010-2012 г. в област Кърджали са регистрирани следния брой бременни под 18 години и малолетни бременни, разпределени по общини. Основно или по-голяма част от тях са от ромски произход.

Бременни под 18 години	2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Кирково	0	0	2	2	1	1
Община Крумовград	0	0	4	4	7	3
Община Кърджали	1	1	9	5	13	4
Община Черноочене	0	0	0	0	1	0
Община Момчилград	0	0	1	1	0	0
Област Кърджали	1	1	16	12	22	8

В това число малолетни бременни	2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Кърджали	0	0	1	1	0	0
Област Кърджали	0	0	1	1	0	0

Раждания на майки под 18 г. възраст	2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Кирково	0	0	2	2	2	1
Община Крумовград	3	3	6	6	8	5
Община Кърджали	1	1	9	5	12	5
Община Черноочене	0	0	0	0	0	0
Община Момчилград	0	0	4	0	2	2
Област Кърджали	4	4	21	13	24	13

Изоставени новородени в родилен дом	2010 г.		2011 г.		2012 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Джебел	2	0	0	0	1	0
Община Крумовград	2	2	2	1	2	2
Община Кърджали	0	0	0	0	1	0
Община Момчилград	1	1	1	1	3	3
Област Кърджали	5	3	3	2	7	5

По данни на Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“.

Във връзка с изпълнението на международен проект, финансиран от Европейската програма за партньорство в общността на ГлаксоСмитКлайн, изпълняван от Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“ на територията на България, по заявка на

кмета на община Кърджали за 2013 г. е отпусната една бройка за обучение на здравен медиатор, който да работи на територията на община Кърджали.

Във връзка с извънредната имунизационна кампания срещу полиомиелит през 2011 г. са имунизирани 392 деца от ромски произход с полиомиелитна ваксина от имунизационни екипи на РЗИ и общопрактикуващите лекари.

Проведени са епидемиологични проучвания през 2012 г. във връзка с епидемичен взрив от вирусен хепатит тип при деца от ромски произход.

За периода 2010 – 2012 г. в област Кърджали са регистрирани следния брой заболявания от туберкулоза:

ГОДИНА	ОБЩ БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ ОТ ТУБЕРКУЛОЗА	МЪЖЕ	ЖЕНИ
2010 г	14	13	1
2011 г.	20	15	5
2012 г.	10	8	2

По данни на РЗИ Кърджали

Заболелите от туберкулоза през 2012 г. са от населените места: гр. Кърджали, гр. Джебел, с. Пенево, с. Ястреб, с. Кран, с. Домище, с. Малка Чинка - общ. Крумовград и гр. Крумовград. Не може да се определи по етнически признак колко от тях са роми.

През 2011 г. регион Кърджали е с най-ниска средна заболеваемост от туберкулоза - 17,0 на 100 000 жители.

С лицата от ромски произход се работи съгласно Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства и във връзка с останалите национални програми.

Целта на тези програми е повишаване на здравното образование и превенция на определени рискови фактори. В тази връзка целогодишно се провеждат беседи, правят се обучения, показват се филми, организират се конкурси и спортни състезания. Обученията обхващат теми като: «Вредни последици от употреба на психоактивни вещества - тютюнопушене, алкохол, наркотици», «СПИН и полово – предавани болести», «Репродуктивно здраве», «Безопасност при движение по пътищата» и др.

До настоящия момент в област Кърджали не е правено представително изследване за здравното състояние на групите в неравностойно положение.

Липсват данни колко от тези лица са здравноосигурени и какъв е процентът на неосигурените.

Липсват пълни данни за регистрацията на бременните от социално-уязвимите групи.

Недостатъчното финансиране е проблем, съществено затрудняващ развитието на профилактичните дейности.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Високата безработица и ниският образователен ценз сред компактното население, пораждащ „нисък праг“ на критичност и липса на самооценка на база общоприети критерии и морални ценности, пораждаат извършването на престъпления и нарушения на обществения ред. Няма усложняване на оперативната обстановка в област Кърджали, свързана с ромско население. Нарастването на социалното напрежение е възможно да възникне при забавяне изплащането на социални помощи или междуродови конфликти на битова основа, които са спонтанни и не подлежат на прогнозиране.

За недопускане на социалното напрежение, безредици и нарушаване на обществения ред се провеждат беседи с неформалните лидери и лицата, представляващи оперативен интерес.

В съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/ с Решение на Общинските съвети е приета Наредба №1 за поддържане и опазване на общественият ред, околната среда и опазването на собствеността на територията на общините.

Координирани са действията институциите при бедствия и аварии, организационни на културни и спортни прояви, по безопасността на движението по улиците и пътищата.

Инспекторите детска педагогическа стая съгласно утвърдения от началника на Районно управление „Полиция“ /РУП/ план изнасят лекции за различни видове закононарушения, съгласувани с директорите на учебните заведения по места.

КУЛТУРА И МЕДИИ

На територията на област Кърджали функционират Драматично-куклен театър „Димитър Димов“ със сцена „Кадрие Лятифова“, Регионален исторически музей, Художествена галерия „Станка Димитрова“, Регионална библиотека „Н. Й. Вапцаров“, Общински център за култура и младежки дейности – Кърджали /ОЦКМД/. Всички те са съсредоточени в областния град. В малките населени места единствените центрове за култура, информация и художествена самодейност са читалищата. В регистъра на Министерство на културата има вписани 102 читалища, но реално действат не повече от 80. Те развиват културно-просветна дейност като осигуряват библиотеки, състави за художествена самодейност, сцени за спектакли. 23 читалища в областта са оборудвани с компютърни кабинети по програма „Глобални библиотеки“.

Регионален експертно-консултантски информационен център „Читалища“ /РЕКИЦ/ подпомага националната политика към читалищата, основана на принципите на децентрализацията, съхраняване на местните традиции и активното гражданско участие. РЕКИЦ координира работата на читалищата в териториалната библиотечно-информационна мрежа и подпомага модернизиранието им като основни културни и информационни центрове за местната общност.

III. ВИЗИЯ

Интеграцията на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи е двустранен процес на социално включване, насочен към бъдещия просперитет на населението на територията на област Кърджали.

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Подобряване на качеството на живот на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи на територията на област Кърджали при спазване на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И ХОРИЗОНТАЛНИ АСПЕКТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

В Областна стратегия за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи в област Кърджали (2012-2020) се прилагат принципите и подходите, заложи в Националната стратегия. Особено внимание се отделя на участието на регионалните и местни власти, на гражданското общество, ромите и лицата в неравностойно положение от другите етнически групи в областта. Развитие на междусекторното сътрудничество за намиране на устойчиви решения за стимулиране на социалното включване на уязвимите етнически общности и маргинализираните групи и

ефективността на предприетите действия ще доведат до по-добри резултати в прилагането на интеграционните политики в област Кърджали.

VI. ПРИОРИТЕТИ:

1. ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда на територията на област Кърджали

Цели за изпълнение:

1. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства и от уязвимите социални групи.
2. Превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и развитие на подрастващите и за създаване атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство.
3. Превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни ученици.
4. Синхронизиране и задълбочаване на диалога семейство – училище.
5. Подобряване на образователните условия и качеството на образованието чрез повишаване квалификацията на педагогическите кадри за работа в мултиетническа среда и интеркултурни компетентности на педагогическите специалисти.

Дейности за постигане на целите:

- Създаване на условия за включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Прилагане на система от дидактически технологии за преодоляване грешките в овладяването на български език;
- Целогодишни курсове за ограмотяване на ученици и родители;
- Създаване и проследяване на действащ механизъм за идентифициране на необхванатите и отпадащите ученици със съвместните усилия на Регионален инспекторат по образование на МОМН, Отделите „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”, Дирекциите „Бюро по труда”, общинските администрации;
- Създаване на сектори в сайтовете на областна администрация и общинските администрации, в които целогодишно да се публикуват добрите практики, свързани с обучението и възпитанието на децата от уязвимите групи – овладяване на български език, обхват и мерки за задържане на учениците в училище;
- Разширяване достъпа до информация и обществено застъпничество и консултиране на семействата с ниски доходи за получаване на социални придобивки;
- Насърчаване на отговорно родителско отношение. Ефективни санкции срещу родители, които нарушават разпоредбите на чл. 53 от Конституцията на Република България и чл. 7 от Закона за народната просвета, според които училищното обучение до 16 – годишна възраст е задължително;
- Създаване на клубове по интереси; сформирание на групи по свободно избираема подготовка (СИП) в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации, изкуства и традиционни занаяти;
- Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в училищни настоятелства или обществени съвети, както включване на родителите в живота на училището – екскурзии, училищни тържества и др;

- Включване на ученици и родители в програми на ЕС и реализиране на проекти на местно ниво, касаещи проблемите на качествено образование;
- Максимално използване на възможностите за ресурсно подпомагане на деца със специфични образователни потребности или срещащи затруднения при овладяване на учебния материал;
- Създаване на организационни, материални и финансови предпоставки за изучаване на майчиния език в училищата на областта;
- Включване на медиатори, които да подпомагат учебно-възпитателния процес.

Регионален инспекторат по образованието - Кърджали е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование”.

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми

Цели за изпълнение:

1. Подобряване достъпа на уязвимите общности до качествено лечение чрез преразпределяне на финансовите, институционалните и човешки ресурси.
2. Намаляване на детската смъртност.
3. Регистрация на бременните от социално – уязвимите групи.
4. Намаляване случаите на бременност при лица под 18 години и малолетни чрез повишаване на здравната осведоменост.
5. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население.
6. Повишаване процента на здравно-осигурените лица от социално уязвимите групи в областта.
7. Максимално обхващане на подлежащите на имунизации.
8. Превенция на инфекциозните болести.
9. Оценяване и наблюдение на здравното състояние на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства.

Дейности за постигане на целите:

- Провеждане на представително изследване за здравно- демографското състояние на групите в неравностойно положение в област Кърджали;
- Провеждане на скринингови програми, ранна диагностика и своевременно лечение на социално значимите, заразните и паразитни заболявания;
- Провеждане на медицински прегледи в мобилни кабинети;
- Провеждане на здравно-образователна дейност по отношение употребата и злоупотребата с психоактивни вещества, здравословното хранене, хигиена и здравословен начин на живот, информационни кампании по семейно планиране и репродуктивно здраве;
- Разработване и прилагане в здравните училищни кабинети на програми за промоция на здравето и възпитаване в здравна култура на децата от социално уязвимите групи от страна на регионалната здравна инспекция, общинските администрации и директорите на детските и училищни звена;
- Разкриване на здравни центрове и клубове за здраве в кварталите на социално уязвимите лица;
- Въвеждане на здравни медиатори като координиращи лица между здравните институции и малцинствените групи и общности;
- Максимален имунизационен обхват на лицата, принадлежащи към уязвимите групи и разяснителна дейност в тази посока;

- Разработване и реализиране на проекти във връзка подобряване на качеството на живот и здравето на ромите и социално уязвимите групи в областта.

Регионална здравна инспекция Кърджали е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравоспазване“.

3. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура

Цели за изпълнение:

1. Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население.
2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство, с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали.
3. Продължаване на процеса на изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри, които да обхванат зони с компактно ромско население и установените нови зони за жилищно строителство.
4. Актуализация /изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени.
5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура - водоснабдяване, канализация, улична мрежа и благоустрояване, и др.

Дейности за постигане на целите:

- Оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура;
- Разработване на общински програми за подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Уреждане въпросите със собствеността на терените;
- Отреждане на терените – общинска собственост, за жилищно строителство;
- Изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Изработване на специализирани карти;
- Актуализация на подробни устройствени планове на съществуващи терени и изработване на такива на новоотредени терени;
- Проектиране на техническа инфраструктура и изграждане на обекти от техническата инфраструктура.

Регионален отдел „Национален строителен контрол“ при Регионална дирекция за национален строителен контрол“ РО на НСК при РДНСК е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Подобряване на жилищните условия“ и общинските администрации.

4. ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях

Цели за изпълнение:

1. Осигуряване на достъп на ромите и други социално-уязвими групи, живеещи в подобни условия, до пазара на труда,
2. Ограмотяване, квалификация и преквалификация на роми и друго, живеещо при подобни условия население, включително и на заети в професии, традиционно характерни за

етноса /дърводобив, билкарство, цветарство, строителство и ремонт на покриви и пътища/.

3. Стимулиране на трудовата мобилност сред общността в областта за достъп до сезонни работни места и работни места в значими инфраструктурни проекти /селско стопанство, строителство на магистрали и пътища/.
4. Насърчаване на заетостта на "зелени работни места" чрез субсидиране на работни места в екологични дейности за създаване на качествена заетост и опазване на околната среда.
5. Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес.
6. Развитие и усъвършенстване на мрежата от трудови медиатори в общините с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население за активизиране на неактивните и продължително безработните лица.
7. Задълбочаване на социалния и граждански диалог, привличане за партньори на лидерите сред общността.

Дейности за постигане на целите:

- Програми за ограмотяване и курсове за квалификация чрез Д"БТ", обвързани с осигуряване на работа;
- Насърчаване на заетостта чрез програми и мерки по реда на ЗНЗ в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове;
- Обучения по ключови компетентности, "Инициативност и предприемачество" или „Обществени и граждански компетентности" към съответното професионално обучение;
- Обучение по стартиране и управление на собствен бизнес;
- Образователно-социални услуги за ограмотяване на неграмотни младежи и пълнолетни лица, изпълнявани от училищата;
- Включване на лица от ромската общност с образование и квалификация на работа в държавните и общинските структури;
- Стимулиране на малкия и среден бизнес в отдалечените места с данъчни облекчения;
- Даване на общинска земя под наем за обработване;
- Създаване на Програма за развитието на селското стопанство /билкопроизводството/;
- Разработване на регионални програми с цел осигуряване на реални възможности за трудова заетост;
- Организиране на мотивационни курсове (в рамките на годишните програми за обучение по НПДЗ и други планове);
- Среци, семинари, дискусии, кръгли маси, кампании.

Дирекция „Регионална служба по заетостта" /ДРСЗ/ гр. Хасково е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост”.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

Цели за изпълнение:

1. Повишаване знанията на полицейските служители за видовете дискриминация, с цел превенция на същата.
2. Подобряване ефективността на работата на полицейските служители, работещи в мултиетническа среда и с други рискови групи.

3. Повишаване качеството на взаимодействие между инспекторите от Детска педагогическа стая и училищата на територията на областта за превенция на антисоциално поведение на подрастващите.

Дейности за постигане на целите:

- Провеждане на обучение на полицейския състав за работа в мултиетническа среда;
- Тясно сътрудничество с неформалните лидери и неправителствени организации за превенция и овладяване на социалното напрежение;
- Провеждане на съвместни дейности за превенция на антисоциални прояви на подрастващите – беседи, консултации, кампании и др.;
- Подобряване на взаимодействието на общините с държавните институции и актуализиране на наредбите за спазване на обществения ред, законност и недопускане на противообществени прояви.

Областна Дирекция на МВР – Кърджали е водеща институция за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“.

6. КУЛТУРА И МЕДИИ

КУЛТУРА

Оперативна цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот; съхранение и развитие на традиционна култура и творчество на различните етноси на територията на областта

Цели за изпълнение:

1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.
2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура.
3. Превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване за създаване атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство.
4. Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Дейности за постигане на целите:

- Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на областно и общинско ниво като част от областните и общински програми за развитие;
- Кандидатстване по програми като „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“, която обхваща регионалните и читалищни библиотеки, включително и в градове със смесено население и села с почти изцяло ромско население;
- Институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската;
- Популяризиране на ромската култура и културата на другите етноси в областта чрез организиране на фестивали и други културни прояви и събития.

Читалищата на територията на област Кърджали са водещи при изпълнение на целите в Областната стратегия в приоритет „Култура“.

МЕДИИ

Оперативна цел: Създаване на условия за равнопоставено представяне на ромската общност, промяна на негативния образ на ромите и противодействие на проявите на „езика на омразата“ в печатните и електронни медии.

Цели за изпълнение:

1. Постигане на коректно и обективно представяне на ромската общност и другите етносите в регионалните медии;
2. Провеждане на медийна политика за създаване на позитивни нагласи и недопускане на етническо и социално напрежение.

Дейности за постигане на оперативната цел:

- Подаване на редовна и подробна информация към регионалните медии за събития от всички сфери на живота на ромската общност в област Кърджали.
- Провеждане на съвместни дейности с представители на медиите и гражданския сектор за противодействие на проявите на „езика на омразата“ в печатните и електронни медии – пресконференции, срещи, семинари и др.

Областният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси /ОССЕИВ/ е водеща институция при изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Медии“ в сътрудничество с регионалните медии в област Кърджали – печатни издания, кабелни ТВ и радиа.

VII. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И СТРУКТУРИ, ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

Централно координационно звено (ЦКЗ) е секретариатът на Националния съвет по етнически и интеграционни въпроси (НССЕИВ) и координира цялостния процес по областното планиране на национално ниво и мониторира изпълнението на областните стратегии и общинските планове.

Основен подход следва да бъде интегрираният и териториален подход.

Със Заповед на Областния управител се създава Областен координационен съвет (ОКС), който включва основните участници в разработването на областната стратегия и общинските планове за действие, както и общинските координатори, които имат пряко отношение или са ангажирани с изпълнението на интеграционната политика в съответната община. ОКС съгласува своята дейност с Областния съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси.

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове на действие на собствената си територия, всяка община следва да обособи подобни структури за координация на общинско ниво, съобразно с местните нужди.

За оперативното изпълнение на дейностите със Заповед на Областния управител на област Кърджали се обособява Звено за мониторинг и оценка. В същата заповед се определят задълженията за координация на дейности по мониторинг и оценка на областното планиране, включени в длъжностните им характеристики.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на изпълнение на Областната стратегия за интегриране на ромите в област Кърджали се очаква следният ефект и въздействие:

- Засилване на политиките на социално включване в област Кърджали;
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси на всички нива – общинско, областно и национално;
- Съответствие на областната стратегия на националните и европейските приоритети в сферата на интегрирането на маргинализираните етнически групи;

- Осигуряване на актуална информация за проблемите и потребностите от интегриране на маргинализираните етнически групи;

Осигуряването на активното участие на ромите на територията на област Кърджали е от ключово значение. Необходимо е насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантиране реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

Областната стратегия и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

Проектът на настоящата Областна стратегия се утвърждава от Областния управител на област Кърджали. Изпълнението ѝ ще спомогне за успешната интеграционната политика на областта.